

COMPLEMENTUL PREDICATIV AL OBIECTULUI (CPO) ȘI PREDICATIVUL SUPLIMENTAR (PS). CONTROVERSE ȘI INTERPRETĂRI

0. Obiectivul acestei lucrări constă în a demonstra că distincția pe care o face GALR între *complementul predicativ al obiectului* și *predicativul suplimentar* nu poate fi justificată din punct de vedere gramatical. Adoptarea celor două expresii terminologice pentru ceea ce până la apariția GALR a fost cunoscut sub numele de *predicativ suplimentar* sau *element predicativ suplimentar* poate fi justificată doar la nivel construcțional, complementul predicativ al obiectului fiind o poziție sintactică matricială, iar predicativul suplimentar o poziție sintactică reorganizată.

Caracteristicile relaționale și cele structurale ale celor două funcții sintactice care pledează în favoarea interpretării unitare a acestei realități lingvistice reprezintă o altă direcție de cercetare pe care vom încerca să o susținem în prezentarea de mai jos.

1. Inventarul și delimitarea pozițiilor sintactice predicative

Odată cu apariția GALR, în domeniul sintaxei se instituie o nouă opoziție, creată în virtutea unui criteriu semantic: poziții sintactice predicative vs poziții sintactice referențiale.

Conform GALR, pozițiile sintactice predicative, numite și complemente predicative, sunt funcții sintactice a căror interpretare semantică este „esențială predicativă”¹, acestea exprimând proprietăți ale entităților și relațiile dintre ele. Funcțiile sintactice cu citire „predicativă”² se opun celorlalte poziții sintactice de tip „referențial”, acestea din urmă primind o citire individuală, argumentală.

Aceste poziții sintactice se împart în: poziții matriciale (numele predicativ și complementul predicativ al obiectului) și poziții sintactice reorganizate (predicativul suplimentar³, atributul nemarcat cazual⁴).

¹ Vezi GALR 2008, vol. II, p. 322.

² Vezi, în acest sens, semnificația sintagmei terminologice *predicativ semantic* în GALR 2005, vol. II, p. 238-240; 2008, vol. II, p. 241-143.

³ Au statut de complement „predicativ” numai structurile cu predicative suplimentar obținute prin reorganizare sintactică dintr-o subordonată completivă; vezi GALR 2008, vol. II, p. 318.

⁴ În GALR, 2005, 2008, vol. II atributul nemarcat cazual nu apare ca o poziție sintactică predicativă. Aici se menționează doar că predicativul suplimentar se poate păstra în structuri sintactice obținute prin nominalizarea verbului-predicativ: *P r e d a r e a lucrării n e t e r m i n a t ă poate crea dificultăți*. Pentru argumentarea valorii predicative a atributului nemarcat cazual, vezi Pană Dindelegan 2007, p. 41-50.

2. Complementul predicativ al obiectului vs predicativul suplimentar

2.2. În calitate de complement matricial, complementul predicativ al obiectului (CPO) este, în opinia autorilor GALR, un determinant obligatoriu, cerut „de un centru verbal atributiv, noncopulativ”, ce „reprezintă o clasă de substituție, având ca termen prototipic substantivul neprepozițional⁵ cu formă de nominativ-acuzativ”⁶. Din punct de vedere sintactic, complementul predicativ al obiectului cere obligatoriu prezența verbului și a unui nominal – complement (complement direct sau complement indirect), nu și a subiectului, deși în majoritatea situațiilor el este ocurent în structură. Totuși, raportarea complementului predicativ al obiectului la subiect, asemenea predicativului suplimentar (PS), se realizează prin participarea complementului predicativ al obiectului la toate (re)organizările sintactice în care este angajat celălalt complement: pasivizare, impersonalizare, reflexivizare. Restructurarea enunțului prin cele trei tipuri de reorganizări aduce pe poziția nominalului regent și un substantival în cazul N₁: *L (Ac₁)-au uns episcop* vs *Ghenadie (N₁) a fost uns episcop*. Pornind de aici, vom caracteriza complementul predicativ al obiectului, din punctul de vedere al structurii în care apare, prin trei secvențe de organizare internă: V + OD + CPO (*L-au botezat Ion*), V + OI + CPO (*Îi zice Ion*), V + S + CPO (*Ion a fost angajat bucătar*, (*Ei*) *S-au autodenunit români*).

2.3. Predicativul suplimentar (PS) este definit în GALR ca o poziție sintactică nematricială, obținută prin reorganizări sintactice. Spre deosebire de complementul predicativ al obiectului, care este cerut de un număr limitat de verbe predicative, predicativul suplimentar poate apărea în vecinătatea unor verbe „de apreciere”, verbe „de percepție”, verbe „de mișcare”, verbe aspectuale, verbe de prezentare, verbe care indică o acțiune reversibilă⁷, verbe *dicendi* etc. Conform GALR, din punct de vedere sintactic, predicativul suplimentar asemenea complementului predicativ al obiectului implică atât raportarea la un nominal⁸, cât și la un verb predicativ⁹.

⁵ Verbul *a lua de/drept* ar trebui exclus din poziția de termen regent al unui substantival-CPO, deoarece se încalcă una dintre particularitățile de construcție ale complementului predicativ al obiectului: este o structură neprepozițională. Vezi, în acest sens, definiția *complementului predicativ al obiectului* în GALR 2005, vol. II, p. 290; 2008, p. 296.

⁶ GALR 2005, vol. II, p. 290.

⁷ Vezi Popușoi 2002, p. 230-236.

⁸ Uneori, „predicativul suplimentar se poate raporta la două nominale, unul dintre ele fiind din sfera «imagine»: *Poza cu Maria tânără mi-a trezit multe amintiri*, *Fotografia Ioanei cu mama ei m-a emoționat*, *Tabloul cu voievodul român comandant al oștilor creștine în lupta împotriva turcilor a fost pictat de Ion Ionescu*”. Vezi GALR 2008, vol. II, p. 301. Raportarea adjectivului și a celor două substantive concomitent la cele două substantive regente este imposibilă, întrucât se instaurează o incompatibilitate semantică: *poza – tânără*, *tabloul – comandant*, *Ioanei – cu mama*. Un alt inconvenient al acestei teorii derivă din imposibilitatea identificării celor două relateme prin care termenii în discuție s-ar subordona substantivelor regente. Coroborând particularitățile semantice și relaționale ale acestor termeni, considerăm că lexemele *tânără*, *comandant*, *cu mama* nu se află pe poziția unui predicativ suplimentar, ci sunt atribute (*tânără* – atribut adjectival, *comandant* – atribut substantival nominativ, *cu mama* – atribut substantival prepozițional).

3. Similitudini între complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar

3.1. Indiferent de caracterul matricial vs reorganizat al acestora, între cele două funcții există o serie de asemănări. Pozițiile „predicative” sunt caracterizate prin coocurența cu o altă funcție din cadrul enunțului:

- (1) Verb + Nominal-subiect + CPO/PS: *Ghenadie a fost uns episcop al Ardealului / Ne-am despărțit prieteni.*
- (2) Verb + Nominal-complement direct + CPO/PS: *Îl cheamă Popescu / Îl credeam Popescu*¹⁰.
- (3) Verb + Nominal-complement indirect + CPO/PS: *Îi spune Popescu / Mi te imaginam prezentatoare.*

Dacă seria *ca, de, drept* este asimilată propozițiilor „calității” în structura ternară, aceasta împreună cu substantivalul vor forma un grup prepozițional:

- (4) Verb + Nominal + [prepoziție + CPO/PS]: *M-a luat drept Ion / L-au trimis ca reporter în Irak.*

3.2. Alte similitudini privesc tipul semantic de predicatie. Atât complementul predicativ al obiectului, cât și predicativul suplimentar pot să actualizeze câteva valori semantice comune, condiționate fiind nu numai de caracteristicile semantice ale formei verbale, cât și de nominalul regent:

a. valoare categorizantă, de identificare: *L-au ales bucătar/(ca) bucătar, Ce l-au ales?* (CPO), *A plecat (ca) baby-sitter în Germania, Subiectul este considerat un complement de tip special, Ea este considerată lidera grupului* (PS);

b. valoare calificantă, apreciativă: *M-a luat de prost, L-a taxat de fraier* (CPO), *A vopsit casa roșie, O simt supărată* (PS).

Valoarea denominativă aferentă complementului predicativ al obiectului este un atribut exclusiv al verbului din structură: *L-a botezat Radu., L-au numit Radu.*

Notă. Valoarea posesivă (*Te credeam al lui Popescu*) și cea partitivă (*Te știam de-ai noștri*) pot fi reduse la una din celelalte valori, sensul posesiv și cel partitiv anulându-se prin analiza pe componente a unităților sintactice *al lui Popescu, de-ai noștri*.

Valoarea circumstanțială exprimând o localizare în spațiu (*Te știam din Bacău*), în timp (*Tortul îl vrem mâine, ca să fie proaspăt*), o concesie sau un rezultat nu este specifică predicativului suplimentar, întrucât acestei funcții îi sunt improprie sensurile circumstanțiale¹¹.

⁹ Vezi GALR 2008, vol. II, p. 302-303.

¹⁰ Structura de față caracterizează și construcțiile de tipul: *El se cheamă/se numește Ion, Ion și Gheorghe se prind/se țin prieteni, Se dă (drept) profesor/mare.* Verbele *a se da, a se chema, a se numi, a se prinde, a se ține* nu pot fi considerate verbe copulative pe baza unui criteriu semantic – admit o predicatie categorizantă, calificantă, denominativă – așa cum procedează GALR 2005, vol. II, p. 281-282; 2008, p. 285-287.

¹¹ Vezi, în acest sens, Neamțu 1986, p. 84-85 și Drașoveanu 1997, p. 260-275.

3.3. Coroborând particularitățile de construcție, caracteristicile relaționale¹² și tipurile semantice de predicatie pe care cele două poziții „predicative” le actualizează, credem că nu se justifică delimitarea între cele două funcții sintactice, întrucât potrivit GALR:

- se caracterizează sintactic printr-o relație ternară care cere prezența atât a unui regent verbal, cât și a unui nominal¹³;
- din punct de vedere relațional, se subordonează unui regent verbal, dar și unui regent nominal¹⁴;
- complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar se pot raporta la un nominal ce se află pe poziția unui complement direct, complement indirect sau subiect;
- din punctul de vedere al fenomenalizării, cunosc clase lexico-gramaticale similare¹⁵;
- substantivul în funcție de complement predicativ al obiectului sau predicativ suplimentar poate fi precedat de prepozițiile „calității” *ca, de, drept*.

Argumentele prezentate mai sus credem că pledează în favoarea interpretării unitare (= o singură funcție sintactică) atât a structurilor sintactice matriciale (CPO), cât și a structurilor sintactice reorganizate (PS).

4. Urmărind în evoluție sistemul relațional al predicativului suplimentar, se observă că acesta este condiționat de fenomenalizările poziției sintactice în discuție. Încă din primele studii în care se consemnează o nouă poziție sintactică în sintaxa limbii române, se evidențiază caracterul dublu subordonat al predicativului suplimentar. Expresia *relație de subordonare* cunoaște doi indici relaționali ce se materializează prin:

- a) acord și topică¹⁶;
- b) acord și aderență¹⁷;

¹² Vezi *infra* 4.

¹³ Ipoteza sintagmelor ternare a fost combătută de către D. D. Drașoveanu, acesta explicând structurile cu nume predicativ, predicativ suplimentar prin intermediul relațiilor sintactice condiționate. Vezi, în acest sens, Drașoveanu 1997, p. 36-39, p. 154-155.

¹⁴ Caracterul dublu subordonat al acestor funcții sintactice se infirmă, întrucât mijloacele de relaționare se află în raport de excludere unele față de altele: ori acord, ori flexiune, ori joncțiune.

¹⁵ Complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar nu cunosc fenomenalizare verbală întrucât gerunziul și infinitivul contractează două relații sintactice diferite: se raportează intrapropozițional la subiectul contragerii în absența flectivului de acord verbal, și interpropozițional, la un termen din regentă. În urma acestei duble raportări, gerunziul și infinitivul se constituie ca un pro-predicat al propoziției contrase la nivel intrapropozițional și ca o contragere gerunzială/infinitivală a unei subordonate sau ca o coordonată copulativă contrasă. Vezi, pentru mai multe detalii, Drașoveanu 1997, p. 244-258 și 262-264.

¹⁶ Dubla subordonare cunoaște la nivel relațional două mijloace de subordonare: acordul în gen, număr și caz și topica, în sensul că este postpus formei verbale. Vezi Rădulescu 1957, p. 122.

c) flexiune, acord și topică¹⁸.

Printre relatele acestei poziții sintactice se mai notează acordul și joncțiunea¹⁹, acord, recțiune, joncțiune²⁰, dar fără a se menționa prin care dintre aceste relatele predicativul suplimentar se subordonează celor doi regenți.

NOTA 1. Invocarea topicii pentru a justifica o relație între verbul regent și adjectivul-predicativ suplimentar nu este concludentă. Topica nu este un mijloc de subordonare, este doar un element orientativ fără implicații relaționale²¹.

NOTA 2. Aderența, numită și relație sintagmatică zero, adjuncție²², este specifică relațiilor sintactice nemarcate. Acest tip de subordonare caracterizează părțile de vorbire neflexibile (adverbul, interjecția). Adjectivul, în prezența mărcilor proprii de flexiune, gen₂, număr₂, caz₂, nu se înscrie în sfera aderenței²³.

Formal, aceste mărci relaționale sunt variate, ele încercând să susțină, cu sau fără argumente, ipoteza dublei subordonări a predicativului suplimentar.

Concepția teoretică a dublei subordonări este promovată și de GALR 2005, 2008, aici regăsindu-se, într-o altă formă, o serie dintre particularitățile relaționale menționate mai sus.

4.1. Complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar, definite ca poziții sintactice realizate în structuri ternare, se caracterizează prin stabilirea unei relații sintactice care implică atât verbul-centru, cât și un nominal. Acest tip de raport sintactic corespunde, conform GALR, unei relații sintactice de dependență unilaterală²⁴.

Relația de dependență unilaterală se manifestă atât în structuri sintactice care presupun un singur termen regent, cât și în structuri cu doi regenți, acestea din urmă caracterizând numele predicativ, complementul secundar, predicativul suplimentar, circumstanțialul cumulativ, circumstanțialul de excepție, circumstanțialul opozițional și circumstanțialul sociativ.

Notă. Ipoteza dublei subordonări și a unităților relaționale (sintagme) cu mai mult de doi termeni se infirmă prin unidimensionalitatea lanțului vorbirii, care

¹⁷ Alături de acord și aderență, relatele ale predicativului suplimentar exprimat printr-un adjectiv, Maria Vulișici Alexandrescu consideră că sunt definitorii pentru poziția sintactică în discuție topica și articularea, întrucât acestea realizează distincția dintre un atribut adjectival și un predicativ suplimentar (*Toți copiii au venit vs Copiii au venit toți*) sau dintre un subiect și un predicativ suplimentar (*A venit asistentul vs A venit asistent*); vezi Vulișici Alexandrescu 1995, p. 42.

¹⁸ Prin flexiune și acord se evidențiază dependența față de substantivul regent, iar prin topică dependența față de verbul regent; vezi Felecan 2002, p. 267.

¹⁹ Acordul și joncțiunea sunt mijloacele de subordonare ale adjectivului și ale nominalului prepozițional în funcție de predicativ suplimentar; Șerban 1970, p. 296-305. Atunci când nominalul predicativ suplimentar nu este însoțit de prepoziție, acesta „n-are nicio marcă gramaticală care să indice subordonarea față de un nume cu o altă funcțiune sintactică”; *ibidem*, p. 303.

²⁰ Irimia 2008, p. 557.

²¹ Neamțu 2003-2004.

²² *Apud* Stati 1967, p. 114.

²³ Vezi relația verb – adjectiv în Drașoveanu 1997, p. 147-154.

²⁴ GALR 2005, vol. II, p. 17.

impune consecuția, pe lungime, a elementelor sale constitutive („lanțul ne apare ca o succesiune de termeni A-B-C..., selecționabil, la nivel de sintagmă, în A-B, B-C,... – sintagme binare”²⁵), dar și prin elementul constitutiv al sintagmei, relatemul de la care emană calitatea de termeni a lexemelor.

În realitate, vorbim despre o serie de sintagme condiționate:

- a) sintagme condiționate sintactic: complementul secundar (T_R ²⁶ verb, T_C ²⁷ un complement direct), complementul posesiv (T_R verb, T_C substantival);
- b) sintagme condiționate sintactico-semantic: predicativul suplimentar (complementul predicativ al obiectului) (T_R substantival, T_C verb, adjectiv, substantiv);
- c) sintagme condiționate semantic: circumstanțialul opozițional, circumstanțialul sociativ și circumstanțialul de excepție.

4.2. Având în vedere că predicativul suplimentar, numele predicativ și complementul predicativ al obiectului din punctul de vedere al structurii sunt construcții aproape identice (Verb + nominal-subiect + NP/CPO/PS: *Ion este inginer / A fost poreclit Ciungu / A plecat copil și s-a întors bărbat*), firesc ar fi ca relațiile sintactice care definesc aceste poziții „predicative” să se manifeste în același fel. Or, expresia relațiilor sintactice diferă în ceea ce privește numele predicativ și complementul predicativ al obiectului/predicativul suplimentar: în timp ce numele predicativ se caracterizează față de verbul copulativ prin neomisibilitate și prin restricție de caz, „verbul impunând nominalului-NP cazul nominativ”²⁸, relația dintre complementul predicativ al obiectului și verbul predicativ nu este explicit formulată.

Notă. Auxiliarul predicativ (= verbul copulativ) se află într-o dublă ipostază: pe de-o parte, verbul impune nominalului-subiect cazul nominativ²⁹, iar, pe de altă parte, același caz va fi impus și nominalului-nume predicativ.

Ideea impunerii cazului nominativ numelui predicativ se bazează pe insuficiența semantică a auxiliarului predicativ, dublată de definirea numelui predicativ ca o poziție sintactică obligatorie, cerută de trăsăturile matriciale ale verbului copulativ, și pe asemănările numelui predicativ „cu clasa complementelor direct și indirect”³⁰.

Analogia dintre numele predicativ și complementul direct/indirect nu este de natură să influențeze mijlocul de realizare a relației dintre verb și substantival. În timp ce relația dintre verbul predicativ (tranzitiv) și substantivalul complement direct se înscrie în sfera regimului – prin impunerea cazului Ac_1 de către verbul tranzitiv substantivalului-complement direct, caz care devine mijlocul său de subordonare –, această relație nu poate caracteriza și legătura dintre auxiliarul predicativ și numele predicativ, chiar dacă acesta ar avea fenomenalizare substantivală. Dacă verbul tranzitiv/intranzitiv este termen regent pentru complementul direct/indirect, auxiliarul predicativ se află doar în relație de vecinătate față de substantivalul-nume predicativ. De aceea, auxiliarul predicativ nu va

²⁵ Drașoveanu 1997, p. 35.

²⁶ Termen regent.

²⁷ Termen condiționant.

²⁸ *Ibidem*, p. 263.

²⁹ Vezi GALR 2005, vol. II, p. 313.

³⁰ *Ibidem*, p. 263.

putea impune substantivalului cazul nominativ, întrucât relația de vecinătate nu este generatoare de funcție sintactică.

Fiind în imposibilitatea argumentării mijlocului de realizare a relației dintre complementul predicativ al obiectului și cei doi regenți, s-a ajuns la concluzia potrivit căreia, nici complementul predicativ al obiectului nu este marcat cazual³¹, întrucât acesta nu permite substituția printr-un clitic pronominal, în prezența grupului prepozițional.

Nici relația dintre substantivalul-predicativ suplimentar și verbul regent nu este explicită, mijlocul de realizare a relației rămânând și aici neformulat. De asemenea, caracterizarea unei relații sintactice în termenii omisibilitate vs neomisibilitate³² nu este de natură să confere verbului calitatea de termen regent.

4.3. Relația sintactică dintre regentul nominal și adjectivul-predicativ suplimentar constă în câteva „restricții selecționale pe care nominalul i le poate impune”³³. Dintre aceste restricții poate fi amintit numai acordul „parțial”, în gen și număr, la fel ca în structura de bază, în care adjectivul respectiv are funcția sintactică de nume predicativ, iar nominalul funcția de subiect: *Copiii aleargă voioși ← Copiii aleargă și sunt voioși*. Imposibilitatea acordului total în gen, număr și caz este reliefată printr-un exemplu, în care regentul nominal are formă de G_1 : *Revizia unei mașini cumpărate nouă se face o dată pe an*, subliniindu-se că tendința de propagare a acordului și în caz este o greșeală: *Lectura unei cărți considerate interesante durează puțin*³⁴.

Cazul adjectivului (*nouă*) nu este nominativul păstrat din structura de bază, deoarece, în construcția derivată, adjectivul poate contracta o relație sintactică bine delimitată față de termenul regent substantival³⁵.

Adjectivul, făcând parte din categoria cuvintelor care exprimă sensuri-notă, se va subordona unui substantival prin acord, un acord total, fiind angajate toate categoriile gramaticale comune: gen_2 , $număr_2$, caz_2 . Or, acordul parțial, numai în gen și număr, nu poate caracteriza o astfel de relație sintactică. De aceea se impun câteva precizări:

i. Dacă termenul regent al adjectivului *nouă* ar fi substantivul în cazul G_1 (*unei mașini*), pe poziția termenului condiționant³⁶ aflându-se un adjectiv

³¹ Într-o situație similară complementului predicativ al obiectului, se află complementul secundar, care „neavând o formă marcată prepozițional, apare cu forma de $N=Ac$ ” și atributul nemarcat cazual. Vezi GALR 2005, vol. II, p. 392, 601; 2008, vol. II, p. 413, 637.

³² Raportarea predicativului suplimentar la verbul regent „se caracterizează prin omisibilitate, poziția de predicativ suplimentar fiind una facultativă sintactic”; GALR 2005, vol. II, p. 296.

³³ GALR 2005, vol. II, p. 296.

³⁴ GALR 2005, vol. II, p. 296; 2008, vol. II, p. 303.

³⁵ Un alt argument care contestă teoria perpetuării cazului din structura de bază se remarcă în construcțiile reorganizate de tipul *Am văzut-o s u p ă r a t ă* (\leftarrow *Am văzut că ea este s u p ă r a t ă*). Identitatea referențială dintre *o* (Ac_1) și subiectul din subordonată *ea* (N_1), conduce la glisarea acordului spre *o* (Ac_1), respectiv trecerea adjectivului din N_2 în Ac_2 .

³⁶ Natura duală a adjectivelor *cumpărate*, *considerate* – adjectiv în formă, verb în conținut – este cea care contribuie la funcționarea celor două lexeme pe poziția unui termen condiționant.

(participial), în această situație nu se va justifica ipostaza causală de N_2 a adjectivului-predicativ suplimentar.

ii. Cel de-al doilea raționament care se bazează exclusiv pe caracterul verbal al termenului condiționat are în vedere istoria derivativă a construcției de mai sus.

Revizia unei mașini care a fost cumpărată nouă se face o dată pe an → *Revizia unei mașini fiind cumpărată nouă se face o dată pe an* → *Revizia unei mașini cumpărate nouă se face o dată pe an*. Urmărindu-se evoluția structurilor prin reorganizările sintactice care au loc (1. contragere gerunzială a unei subordonate atributive, 2. reducere participială pasivă), se constată că termenul condiționant se materializează printr-un participiu cu valoare pasivă, funcționând în structura derivată pe poziția unui pro-predicat. Un alt argument al valorii verbale îl reprezintă libertatea de topică a structurii, dar și posibilitatea izolării termenului condiționant față de regentul său fără a afecta integritatea enunțului: **Cumpărată nouă, revizia unei mașini se face o dată pe an, Revizia unei mașini, cumpărată nouă, se face o dată pe an.**

Comparând (a) *Revizia unei mașini, c u m p ă r a t ă n o u ă, se face o dată pe an* cu (b) *Revizia unei mașini cumpărate nouă se face o dată pe an* se constată că în a) *cumpărată* nu glisează³⁷ din propoziția₂ în propoziția₁, rămânând o atributivă abreviată și nu atribut, dovadă fiind decalajul $G_1 - N_2$. În calitate de pro-predicat al atributivei abreviate, termenul *cumpărată* selectează pe poziția termenului regent un N_1 (mașina (N_1) *cumpărată nouă*). În virtutea valorii adjectivale a participiului, termenul *cumpărată* se va subordona regentului său (substantivalului în N_1) și prin acord în gen, număr și caz. Plecând de aici, adjectivul-predicativ suplimentar *nouă* din a) se va subordona prin acord în gen, număr și caz (N_2) nominativului₁-subiect, în prezența termenului condiționant *cumpărată*.

Nici în (b) *Revizia unei mașini c u m p ă r a t e n o u ă se face o dată pe an* glisarea nu se produce, acordul prin atracție al participiului *cumpărate* cu regentul său *unei mașini* nefiind decât „o variantă secundară”³⁸ a structurii a). Termenul *cumpărate* funcționând ca și în a) pe poziția unui pro-predicat al atributivei abreviate reclamă un N_1 pe poziția subiectului. Acordul prin atracție exercitat de *unei mașini* asupra termenului condiționant *cumpărate* nu afectează relația adjectivului *nouă* cu regentul său, nominativul₁-subiect, fapt care ne determină să susținem că și în această situație predicativul suplimentar *nouă* este în cazul N_2 .

4.4. În ceea ce privește cazul predicativului suplimentar cu fenomenalizare substantivală (neprepozițională), potrivit GALR se disting două tipuri de interpretări contradictorii:

a) Pe de-o parte, se afirmă că nominalul-predicativ suplimentar are formă causală de nominativ-acuzativ: *Am pierdut fotografia Mariei mireasă*³⁹. (Aceeași

³⁷ Pentru glisare și abreviere vezi Drașoveanu 1997, p. 267 *passim*.

³⁸ *Ibidem*, p. 269.

³⁹ Analogia dintre cele două predicative suplimentare *nouă, mireasă* din *Revizia unei mașini cumpărate nouă se face o dată pe an, Am pierdut fotografia Mariei mireasă* nu este de natură să justifice forma de N-Ac a substantivului *mireasă*, cu atât mai mult cu cât cele două lexeme aparțin unor clase lexico-gramaticale diferite și se caracterizează relațional prin trăsături distincte.

formă cazuală de nominativ-acuzativ regizează și un predicativ suplimentar adjectival, atât în prezența, cât și în absența prepozițiilor „calității”: *lectura unei lucrări considerate importantă, luarea unei măsuri recunoscute drept primordială*⁴⁰.)

b) Pe de altă parte, se susține că „nominalul își păstrează cazul din structura de bază, deci nominalul neprepozițional are cazul nominativ”⁴¹, iar nominalul prepozițional cazul acuzativ⁴².

Notă. Calitatea relațională a cazurilor este recunoscută doar parțial de autorii GALR, dovadă fiind invocarea formelor cazuale nemarcate, caracteristice complementului predicativ al obiectului (*L-au botezat Ion, L-au ales deputat, Îi spune Popescu*), predicativului suplimentar (*A plecat copil și s-a întors bărbat, Am văzut-o supărată*), complementului secundar (*Mă anunță ora plecării*) și atributului nemarcat cazual⁴³ (*Numirea acestui ins ministru a scandalizat opinia publică*).

Fiind o categorie gramaticală tributară structurii de bază, această proprietate ar trebui să se mențină și în construcțiile cu prepozițiile „calității”, dovadă fiind faptul că, în structura de bază, ele nu apar: *Organizatorii l-au invitat pe Ion să fie președinte al juriului la festivalul de teatru* → *Organizatorii l-au invitat pe Ion (ca) președinte al juriului la festivalul de teatru, Vorbea foarte bine franțuzește, cu toate că pronunția dovedea că este străin* → *Vorbea foarte bine franțuzește, cu toate că pronunția îl dovedea (de) străin, Socotea că Ion este infractor* → *Îl socotea pe Ion (ca, drept) infractor*. Deși seria *ca, de, drept* se află, în structura derivată, în variație liberă⁴⁴, ea va impune substantivelor cazul acuzativ⁴⁵.

Dacă predicativul suplimentar însoțit de prepozițiile „calității” *ca, de, drept* este în cazul Ac_3 , având în vedere criteriul funcționalității cazurilor formulat de către D. D. Drașoveanu, ar fi impropriu să susținem că prepoziția este relațională, iar cazul nerelațional. De aceea, pentru uniformizarea sistemului, puteam avea ca alternative:

a) să admitem că atât predicativul suplimentar prepozițional, cât și cel neprepozițional își păstrează cazul din structura de bază, situație în care ar fi foarte greu de argumentat de ce predicativul suplimentar/complementul predicativ al obiectului este o funcție sintactică intraprepozițională⁴⁶;

⁴⁰ GALR 2008, vol. II, p. 307.

⁴¹ GALR 2005, vol. II, p. 301; 2008, vol. II, p. 307.

⁴² Cele două trăsături relaționale identificate de autorii GALR sunt justificate, cel mai adesea, pe baza varietății istoriilor derivative ale construcțiilor cu predicativ suplimentar; vezi, în acest sens, GALR 2005, vol. II, p. 297.

⁴³ GALR 2005, vol. II, p. 601; 2008, vol. II, p. 637.

⁴⁴ Prezența prepozițiilor „calității” în structură nu este determinată de regimul verbelor, ocurența lor fiind facultativă.

⁴⁵ Vezi GALR 2005, vol. II, p. 304-305.

⁴⁶ Dacă nominalul își păstrează forma cazuală din structura de bază, atunci predicativul suplimentar ar trebui să se afle în structura derivată în afara relațiilor sintactice; or, singura categorie

b) să acceptăm că predicativul suplimentar prepozițional sau neprepozițional se subordonează unui substantival din structura derivată, în prezența unui verb predicativ.

4.5. Pe baza celei din urmă variante de interpretare, se poate dezambiguiza forma cazuală de N-Ac atribuită predicativului suplimentar (și complementului predicativ al obiectului) neprepozițional, nesubstituibil printr-un pronume personal accentuat. În locul oscilațiilor permanente între N, Ac, N-Ac, sistemul relațional internominativ inițiat de D. D. Drașoveanu și continuat de G. G. Neamțu propune o rezolvare unitară, argumentată logico-gramatical, în termenii *variației cazuale concomitente*⁴⁷.

Inventariind mijloacele de subordonare nominală din sistemul limbii române, se evidențiază:

flexiunea primă (N'₁, Ac'₁) – flexiunea secundă (N''₁, Ac''₁): *Ea* (N'₁) *ne-a venit* (ca) **profesoară** (N''₁), *Pe ea* (Ac'₁) *am avut-o* (ca) **profesoară** (Ac''₁)⁴⁸.

nonflexiune primă (N₁ proG₁) – nonflexiune secundă (N₁ proD''₁)⁴⁹, (N₁ proG''₁): *Îmi* (D'₁) *zice/spune* **Ion** (N₁ proD''₁), *Numirea* (N₁) *lui* (ca) **director** (N₁ proG''₁) *i-a intrigat pe membrii comisiei*.

BIBLIOGRAFIE

- Drașoveanu 1997 = D. D. Drașoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1977.
- Felecan 2002 = Nicolae Felecan, *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcție*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- GALR, 2005, 2008 = *Gramatica limbii române*, I. Cuvântul, II. Enunțul, București, Editura Academiei Române, 2005. Tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române, 2008.
- Irimia 2008 = Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, ediția a III-a revăzută, Iași, Polirom.
- Neamțu 1982 = G. G. Neamțu, *Un nominativ prodatival*, în CL, XXVII, 1982, nr. 1, p. 55-59.
- Neamțu 1986 = G. G. Neamțu, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- Neamțu 2003-2004 = G. G. Neamțu, *Curs special de sintaxă a limbii române contemporane*, ținut la Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, în anul universitar 2003-2004.
- Pană Dindelegan 2007 = Gabriela Pană Dindelegan, *Sintaxă și semantică. Pozițiile „predicative”*, în *Limba română – stadiul actual al cercetării: actele celui de-al 6-lea Colocviu al Catedrei de limba română (29-30 noiembrie 2006)*, București, Editura Universității din București, 2007, p. 41-50.
- Popușoi 2002 = Carolina Popușoi, *Structuri sintactice ale limbii române cu element predicativ suplimentar*, București, Editura Academiei Române, 2002.
- Rădulescu 1957a = Maria Rădulescu, *Numele predicativ circumstanțial*, în SG, II, p. 121-129.
- SG = *Studii de gramatică*, vol. I-III, București, Editura Academiei RPR, 1956, 1957, 1961.

gramaticală a substantivului care poate realiza distincția dintre o relație de vecinătate și o relație sintactică este cazul.

⁴⁷ Vezi Drașoveanu 1997, p. 119-130.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 129.

⁴⁹ Neamțu 1982, p. 55-59.

Stati 1972 = Sorin Stati, *Teorie și metodă în sintaxă*, București, Editura Academiei RSR, 1972.

Șerban 1970 = Vasile Șerban, *Sintaxa limbii române*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1970.

Vulișici Alexandrescu 1995 = Maria Vulișici Alexandrescu, *Sintaxa limbii române*, Oradea, 1995.

THE OBJECT COMPLEMENT (OC) AND THE OBJECT PREDICATE
(OP). CONTROVERSIES AND INTERPRETATIONS
(*Abstract*)

Having as a starting point the distinction promoted by the GALR regarding the classification of the predicative syntactic positions – matrix positions and reorganized positions –, the study analyses some features specific to the two syntactic functions known as CPO (predicative object complement) and PS (predicative adjunct).

The objectives of the study are to underline that:

a) the CPO and the PS are not characterized by a syntactic relationship of unilateral dependence, as the relationship of PS and CPO with the predicate-verb of the structure is not explicitly marked;

b) the distinction between the CPO and the PS is artificial, it cannot be justified from the structural point of view, nor from the relational point of view.

*Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu”
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21*